

Managementul originalității în sistemul educațional

Atenția se concentrează asupra managementului originalității lucrărilor de licență, de disertație și de doctorat, mai cu seamă a acelor lucrări realizate în cadrul Academiei de Studii Economice din București.

În România, în centrele universitare are loc transmiterea dreptului la calitatea de autor între terțe persoane prin elaborarea, reproducerea și vânzarea unor lucrări de licență, de masterat și de doctorat. Fenomenul a luat amploare în ultimii ani, motiv care a stat la baza noilor reglementări juridice. Potrivit **articolului 143 aliniatul 5 din Legea educației naționale numărul 1/2011**: *Este interzisă comercializarea de lucrări științifice în vederea facilitării falsificării de către cumpărător a calității de autor al unei lucrări de licență, de diplomă, de disertație sau de doctorat.*

Noua lege a educației naționale prevede care sunt activitățile care constituie abateri grave de la buna conduită în cercetarea științifică, care sunt persoanele obligate să răspundă în cazul săvârșirii unor astfel de abateri, precum și modul în care aceste persoane sunt sancționate în temeiul legii.

Potrivit **articolului 310 litera a) din Legea numărul 1/2011**: *Constituie abateri grave de la buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori.* În cazul nerespectării acestei dispoziții legale, **articolul 143 aliniatul 4 din aceeași lege** prevede că: *Îndrumătorii lucrărilor de licență, de diplomă, de disertație și de doctorat răspund în solidar cu autorii acestora de asigurarea originalității conținutului acestora.*

Recunoașterea dreptului la paternitatea operei, consacrat de **articolul 10 litera b) din Legea numărul 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe**, a impus obligația tuturor acelor care folosesc citate, articole izolate sau extrase din opere, fără consimțământul autorului, să menționeze sursa și numele autorului.

Articolele din Legea educației naționale trebuie coroborate și cu celelalte dispoziții legale. Astfel, la **articolul 4 din Legea numărul 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare** sunt prevăzute definiții pentru următorii termeni, care se încadrează în categoria abaterilor grave de la buna conduită în cercetarea științifică, după cum urmează:

- *frauda în știință* reprezintă acțiunea deliberată de confecționare, falsificare, plagiere sau înstrăinare ilicită a rezultatelor cercetării științifice;
- *confecționarea de date* se referă la înregistrarea și prezentarea unor date din imaginație, care nu sunt obținute prin metodele de lucru folosite în cercetare;
- *falsificare* înseamnă măsluirea materialelor de cercetare, a echipamentelor, proceselor sau rezultatelor; omiterea unor date sau rezultate de natură a deforma rezultatele cercetării;
- *plagiatul* constituie însușirea ideilor, metodelor, procedurilor, tehnologiilor, rezultatelor sau textelor unei persoane, indiferent de calea prin care acestea au fost obținute, prezentându-le drept creație personală

În ceea ce privește algoritmul de depistare al coeficientului de originalitate al unei lucrări de licență, al unei lucrări de disertație sau al unei teze de doctorat, acesta cuprinde mai mulți pași. Mai întâi, studenții în ani terminali au obligația de a depune și susține lucrarea într-un anumit termen prevăzut de Regulamentul privind activitatea programelor de licență, de masterat și de doctorat. După depunerea lucrărilor la catedra corespunzătoare, o comisie competentă le evaluează, atât din punct de vedere al conținutului, cât și din punct de vedere al originalității. Lucrările depuse în format electronic sunt introduse într-un program de analiză a ortogonalității. După stabilirea gradului de originalitate, în cazul în care se constată că lucrarea este originală, adică respectă standardele impuse prin regulament, se trece la etapa

următoare, respectiv susținerea lucrării în fața unei comisii. În funcție de pregătirea fiecărui absolvent, acesta obține o notă sau un calificativ și se consideră că a terminat stagiul de pregătire, iar în caz contrar, se reia procesul.

Dacă se constată că lucrarea de licență, de disertație sau teza de doctorat este plagiată, studentului îi este interzis să o susțină în Academia de Studii Economice din București și îi este interzis să urmeze alte programe de studii, mențione făcuta la **articolul 74 litera d) din Regulamentul privind activitatea programelor educaționale din ASE.**

Potrivit **articolului 318 din Legea numărul 1/2011: *Sancțiunile care se aplică personalului didactic și de cercetare și personalului didactic și de cercetare auxiliar de către comisia de etică universitară pentru încălcarea eticii universitare sau pentru abateri de la buna conduită în cercetarea științifică sunt următoarele:***

- a) avertisment scris;
- b) diminuarea salariului de bază, cumulată, când este cazul, cu indemnizația de conducere, de îndrumare și de control;
- c) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp, a dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcții didactice superioare ori a unei funcții de conducere, de îndrumare și de control, ca membru în comisii de doctorat, de master sau de licență;
- d) destituirea din funcția de conducere din învățământ;
- e) desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Sancțiunile se aplică în funcție de gravitatea faptei. După cum reiese din textul de lege, comisia competentă să aplice sancțiunile este comisia de etică universitară pentru încălcarea eticii universitare sau pentru abateri de la buna conduită în cercetarea științifică. Comisia se reunește după o procedură specifică prevăzută de regulamentul intern al fiecărei universități. Sancțiunile prevăzute la literale a)-e) sunt enumerate pornind de la sancțiunea cea mai puțin gravă, respectiv o atenționare, ajungându-se până la desfacerea contractului de muncă. Sancțiunile nu se cumulează deoarece se exclud reciproc.

În **Legea numărul 1/2011 la articolul 319** sunt prevăzute *sancțiunile care se aplică de către comisia de etică universitară studenților și studenților-doctoranzi pentru încălcarea eticii universitare*, respectiv:

- a) avertisment scris;
- b) exmatricularea;
- c) alte sancțiuni prevăzute de Codul de etică și deontologie universitară.

Dacă articolul 318 prevede care sunt sancțiunile aplicabile cadrelor didactice, prezentul articol sancționează faptele studenților care fraudează. În funcție de gravitatea faptei săvârșite, se aplică una dintre sancțiunile enumerate anterior. Sancțiunea cea mai ușoară o reprezintă, la fel ca și pentru cadrele universitare, avertismentul scris. Sancțiunea cea mai gravă este exmatricularea. Codul de etică și deontologie universitară prevede și alte sancțiuni aplicabile, precum și modul de aplicare al acestora. O comisie specială are îndatorirea de a pune în aplicare măsurile necesare pentru combaterea și prevenirea fraudelor în știință. Comisia specială este reprezentată de comisia de etică universitară, căreia îi revin și îndatoririle prevăzute la articolul 318.

Înseamnă că instituțiile de învățământ superior trebuie să își organizeze activitatea pentru a gestiona procesele în conformitate cu cerințele legii, adică:

- să gestioneze cererile studenților și numele conducătorilor lor științifici;
- să stocheze în format electronic conținutul lucrărilor;
- să analizeze lucrările și să le compare între ele;
- să definească o bază a lucrărilor pe ultimii 3-5 ani;
- să acceseze termeni din literatură;
- să permită înscrierea la susținerea lucrării de licență după validarea originalității.

Rezultă că un rol deosebit revine atât conducătorilor științifici, cât și studenților autori de lucrări de licență, de disertație sau de teze de doctorat. De aceea, trebuie ca numărul de lucrări coordonate să fie rezonabil, iar autorii studenți, masteranzi sau doctoranzi să conștientizeze necesitatea realizării de lucrări originale pentru a le garanta obținerea diplomei corespunzătoare stadiului de pregătire parcurs, fără a exista riscul pierderii titlului dobândit odată cu descoperirea unei fraude în știință.

Larisa Antonia Capisizu

Text adaptat al subcapitolului 3.4 din lucrarea de licență “Analiza comparată a aplicațiilor informatice de asistență juridică” susținută la data 11.07.2011 la Facultatea de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică din cadrul Academiei de Studii Economice din București, pg. 19-20